

İSTİKLAL MARŞI'NIN AYNASINDA MEHMET AKİF ERSOY VE TÜRK GENÇLİĞİNE BIRAKTIĞI MİRAS

IN THE MIRROR OF THE NATIONAL ANTHEM: MEHMET AKİF ERSOY AND HIS LEGACY TO THE TURKISH YOUTH

Elif AKAR

(Sorumlu Yazar-Corresponding Author)

Kırıkkale Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap
Tarihi, Kırıkkale, Türkiye
Ataturk's Principles and History of Turkish
Revolution, Kırıkkale University, Kırıkkale, Türkiye
elifakar@kku.edu.tr

Araştırma Makalesi
Research Article

DOI: 10.20875/makusobed.1757537

Geliş Tarihi/Received 03.08.2025
Revizyon/Revision 17.11.2025
Kabul Tarihi/Accepted 17.11.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.11.2025

Atıf:

Akar, E. (2025). İstiklal marşı'nın aynasında Mehmet Akif Ersoy ve Türk gençliğine bıraktığı miras. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute*, (42), 95-104.

Cite this article:

Akar, E. (2025) In the mirror of the national anthem: Mehmet Akif Ersoy and his legacy to the Turkish youth. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 95-104.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öz

Bu makale, İstiklal Marşı'nı, yazıldığı tarihsel buhranın, vatan şairi Mehmet Akif Ersoy'un şahsiyet ve düşünce dünyasının ve Türk Milli Mücadelesi'ni besleyen iman-vatan-hürriyet sacayağının bir yansıması olarak ele almaktadır. Marş'ın metinsel ve sembolik katmanları, özellikle "Hak" kavramının çok boyutlu analizi ve bir "sivil din" kurucu metni olarak işlevi incelenmektedir. Çalışma, Akif'in bu metin ve tüm külliyatı aracılığıyla Türk gençliğine bıraktığı mirasın, pasif bir kaderciliği reddeden, "çalışma" ve "azim" üzerine kurulu faal bir "tevekkül" anlayışı, "Asım'ın Nesli" idealinde somutlaşan ahlaki ve entelektüel donanım ve şehitlerden devralınan bir "emanet" bilinci olduğunu savunmaktadır. Bu çalışmada Marş'ın Cumhuriyet tarihi boyunca farklı ideolojik gruplar tarafından yorumlanma biçimleri ve günümüz gençliği için taşıdığı potansiyel anlamlar da tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif Ersoy, İstiklal Marşı, Milli Mücadele, Asım'ın Nesli, Emanet.

Abstract

This article examines the Turkish National Anthem as a reflection of the historical turmoil in which it was written, the personality and intellectual world of the national poet Mehmet Akif Ersoy, and the triad of faith, homeland, and freedom that nourished the Turkish National Struggle. The textual and symbolic layers of the anthem, particularly the multi-dimensional analysis of the concept of "Hak" (Justice) and its function as a foundational text of a "civil religion," are examined. The study explores the legacy Akif left for Turkish youth through this text and his entire body of work, rejects passive fatalism and advocates an active understanding of "trust in God" based on 'work' and "determination," an ethical and intellectual foundation embodied in the ideal of "Asım's Generation," and a sense of "trust" inherited from the martyrs. This study also discusses the ways in which the March has been interpreted by different ideological groups throughout the history of the Republic and the potential meanings it holds for today's youth.

Keywords: Mehmet Akif Ersoy, National Anthem, National Struggle, Asım's Generation, Trust.

EXTENDED SUMMARY

Purpose of the Study:

This study aims to analyze the Turkish National Anthem not only as a mere national symbol but as a multi-layered “mirror” reflecting the turbulent historical context in which it was written, the personality and intellectual depth of its poet Mehmet Akif Ersoy, and the foundational philosophy of the Turkish National Struggle. The research intends to uncover the historical and psychological background of the anthem’s text, its connection with the poet’s character, the symbolic and conceptual universe embedded in the verses, and the essential moral and intellectual legacy imparted to Turkish youth.

Research Questions:

The study is guided by several key questions:

- How did the historical and psychological atmosphere of the National Struggle influence the content, tone, and rhetoric of the National Anthem?
- In what ways does the anthem reflect Mehmet Akif Ersoy’s personal character, moral principles, and intellectual worldview?
- What roles does the National Anthem serve as both a “founding text” and a document of “civil religion,” and how does it articulate fundamental concepts such as “justice,” “homeland,” and “freedom” within a coherent ideological framework?
- What foundational components of the legacy Mehmet Akif left to Turkish youth through the anthem and his oeuvre, particularly ideas like “Asım’s Generation,” “active resignation,” and a “sense of trust”?
- How has the legacy of the National Anthem been interpreted and appropriated by various ideological groups throughout the history of the Turkish Republic?

Literature Review:

Previous studies on the National Anthem and Mehmet Akif Ersoy have predominantly approached the text as a literary and historical artifact. This study deepens the analysis by incorporating sociological and political theoretical frameworks, enabling a richer understanding of the anthem’s social function and founding role. Robert Bellah’s theory of “civil religion” and Maurice Halbwachs’ theory of “collective memory” are employed as analytical tools to explore how the anthem transcends symbolism to construct a nation’s shared value system and sacred narrative. This approach integrates biographical and textual scholarship on Akif—such as works by M. Orhan Okay and Hasan Basri Çantay—with rigorous hermeneutic reading, revealing an intrinsic connection between the poet’s personality and the text, transformed into a profound moral testament for youth.

Methodology:

The research adopts a qualitative methodology grounded in textual analysis and historical-contextual interpretation. The anthem’s text is examined hermeneutically to unravel layered meanings. This analysis is situated within three interrelated contexts: (1) the historical and psychological atmosphere of the National Struggle, marked by imperial collapse, despair, and resistance; (2) the biography, moral stance, intellectual identity, and literary works of Mehmet Akif Ersoy, especially *Safahat*; and (3) sociopolitical theory concepts, particularly Bellah’s “civil religion” and Halbwachs’ “collective memory,” which aid understanding of the text’s social functions and symbolic dimensions. This holistic approach facilitates a comprehensive understanding of the anthem—not only as a lyrical composition but as a historically and socially impactful text carrying deep spiritual and moral weight.

Conclusion and Evaluation:

The findings indicate the Turkish National Anthem emerged as a powerful “challenge” to the collective despair caused by the Ottoman Empire’s collapse. The anthem distills Mehmet Akif Ersoy’s uncompromising moral vision, activist identity, and interpretation of “Islamic modernism.” As a founding civil religious text, it synthesizes theological, moral, and juridical dimensions of “justice,” sanctifies the homeland through “martyrs’ blood,” and frames freedom as an eternal attribute. The study highlights that the most significant legacy Akif bequeathed to youth is founded on three core pillars: the ideal of “Asım’s Generation,” merging Eastern spirituality with Western scientific rationality; an active conception of “trust in God” rejecting passive fatalism for diligent labor; and a sacred perception of homeland as a “trust” inherited from martyrs’ sacrifices. Furthermore, this legacy has been a contested, evolving moral arena, continuously reinterpreted by ideologies like Kemalism, conservatism/Islamism, and the Turkish-Islamic synthesis. Ultimately, Akif’s legacy transcends moral exhortation—it represents a revolutionary philosophical vision demanding the union of faith and reason, tradition and progress, and responsibility to build a future that renders the prayer “May Allah never again make this nation write an Independence Anthem” unnecessary.

1. GİRİŞ

Milletlerin tarihinde, ulusal kimliğin ve kolektif bilincin şekillendiği, tarihsel bir anın ruhunu kelimelere döken ve gelecek nesiller için bir ahlaki ve siyasi pusula işlevi gören “kurucu metinler” vardır (Çetin, 2014, s. 25). Bu metinler, zamanla yazıldıkları bağlamın ötesine geçerek, bir milletin varoluş felsefesini, temel değerlerini ve ortak ülküsünü temsil eden anıtsal belgelere dönüşür. Türkiye Cumhuriyeti için İstiklal Marşı, bu tanıma tam anlamıyla uyan, salt bir milli marş olmanın çok ötesinde, bir “milli mutabakat metni” (Şentop, 2021) ve devletin manevi “tapusu” niteliğinde bir metindir (Banarlı, 1985, s. 332). Sıkça törensel bir dilin sınırlarına hapsedilerek anılsa da, İstiklal Marşı, aslında bir milletin varoluşsal sancılarını, kurucu felsefesini ve ahlaki kodlarını içeren, yaşayan ve dinamik bir belgedir (Akay ve Andı, 2010, s. 167).

Bu metnin derinliği ve gücü, şairi Mehmet Akif Ersoy’un (1873-1936) şahsiyetinden, entelektüel birikiminden ve ahlaki duruşundan ayrı düşünülemez (Okay, 2011, s. 6). Akif, sadece bir şair değil, aynı zamanda Balkan Savaşları’ndan Millî Mücadele’ye uzanan çalkantılı bir dönemde milletin acılarını ruhunda hissedenden bir mütefekkir, halkı irşat etmek için Anadolu’yu karış karış gezen bir eylem adamı (Arabacı, 2022, s. 117) ve en zor zamanlarda bile ilkelerinden taviz vermeyen bir ahlak abidesidir (Karakoç, 1987, s. 9). Dolayısıyla İstiklal Marşı, Mehmet Akif’in kimliğinin ve dünya görüşünün bir damıtması, onun aynasında milletin kendi aksini gördüğü bir yansımadır (Andı, 2018).

Bu çalışma, İstiklal Marşı’nı bir “ayna” metaforu üzerinden okuyarak, hem yazıldığı dönemin tarihsel ve psikolojik ruhunu hem de Akif’in karakterini ve fikirlerini yansıtmaya biçimini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu yansımadan hareketle, Akif’in metin aracılığıyla ve tüm külliyatıyla Türk gençliğine bıraktığı entelektüel ve ahlaki “miras”ın temel unsurları ortaya konulacaktır. Bu miras, basit bir nasihatler toplamı değil, sorumluluk, proaktif bir ahlak ve sarsılmaz bir çalışma etiği üzerine kurulu, meydan okuyucu bir yaşam felsefesidir (Yeniterzi, 2000, s. 108).

Bu makale, İstiklal Marşı’nın, Türk milletin varoluş krizini, Mehmet Akif’in İslamcı modernist düşünce yapısını (Kara, 2008, s. 15) ve Millî Mücadele’yi ateşleyen iman-vatan-hürriyet sentezini yansıtan eşsiz bir ayna işlevi gördüğünü iddia etmektedir. Bu yansıma, Türk gençliği için faal bir ahlak, entelektüel ve manevi öz yeterlilik ve tarihsel sorumluluğun (“emanet”) bilinçli bir şekilde omuzlanmasına dayanan derin ve meydan okuyucu bir miras teşkil etmektedir. Bu çerçevede, metnin tarihsel zemini, Akif’in şahsiyeti, marşın kavramsal evreni, gençliğe bıraktığı mirasın temel dinamikleri ve bu mirasın Cumhuriyet tarihi boyunca farklı ideolojik gruplar tarafından nasıl algılandığı kapsamlı bir şekilde incelenecektir.

2. BİR KURUCU METNİN DOĞUŞU: TARİHSEL VE PSİKOLOJİK ZEMİN

İstiklal Marşı, kendiliğinden doğmuş bir metin değildir; aksine, bir imparatorluğun çöküşünün ve bir milletin yeniden doğuşunun en sancılı anında, ateş ve kanla yazılmış bir tarihsel anın ürünüdür. Metnin her dizesi, o dönemin psikolojik atmosferini, korkularını, umutlarını ve sarsılmaz iradesini yansıtır.

Türk milleti, 20. yüzyılın başlarında Trablusgarp Savaşı (1911), Balkan Savaşları (1912-1913) ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) ile on yılı aşkın bir süredir aralıksız savaşların içindeydi (Zürcher, 2017, s. 102). Bu uzun ve yıpratıcı süreç, derin bir toplumsal yorgunluk ve travma yaratmıştı. 30 Ekim 1918’de imzalanan Mondros Mütarekesi, bu yorgunluğun üzerine bir kâbus gibi çöktü (Demirbaş, 1985, s. 1110). Mütareke şartları, Osmanlı Devleti’nin fiili egemenliğini sona erdiriyor, galip İtilaf Devletleri’ne ülkenin herhangi bir stratejik noktasını işgal etme hakkı tanıyordu. Kısa süre içinde İstanbul, İzmir ve Anadolu’nun pek çok stratejik bölgesi İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan orduları tarafından işgal edildi (Zürcher, 2017, s. 140). 10 Ağustos 1920’de dayatılan Sevr Antlaşması ise Türk milletini tarih sahnesinden silmeyi amaçlayan, bir devletin kabul edebileceği değil, ancak bir milletin topyekûn reddedebileceği bir ölüm fermanıydı (Demirbaş, 1985, s. 1112).

Bu karanlık tablo, toplumda derin bir yeis, yani umutsuzluk hali yaratmıştı. Yüzyıllardır hüküm süren bir cihan imparatorluğunun başkenti işgal altındaydı, ordusu dağıtılmış, kaynakları tükenmişti (Karaosmanoğlu, 2008). Pek çok aydın ve devlet adamı dahi kurtuluşun imkânsız olduğunu düşünüyor, manda ve himaye gibi formülleri tartışıyor (Mardin, 2014). Mehmet Akif, o günlerin ruh halini Safahat’ta acı bir dille tasvir eder: “Gurbet-geh-i nisyâna sürülmekte diyârım” veya “Ah, Karşımda vatan nâmına bir kabristan” dizeleri, vatanın bir mezarlığa döndüğü hissini ve o derin acıyı yansıtır (Ersoy, 1987). İşte İstiklal Marşı’nın ilk kelimesi olan “Korkma!”, bu kolektif umutsuzluğa ve korkuya karşı bir meydan okuma, bir teselli ve bir irade beyanı olarak yükselmektedir.

Ancak bu umutsuzluk atmosferi içinde, milletin küllerinden yeni bir direniş ruhu doğuyordu. Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışıyla başlayan süreç, yerel direniş hareketleri olan Kuva-yı Milliye'nin örgütlenmesiyle topyekûn bir bağımsızlık savaşına dönüştü. Bu mücadelenin siyasi merkezi ise 23 Nisan 1920'de Ankara'da açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) oldu (Tunçay, 2009). TBMM'nin kurulması, işgal altındaki İstanbul Hükümeti'ne karşı millet egemenliğinin tek ve meşru temsilcisinin Ankara olduğunu tüm dünyaya ilan ediyordu (Zürcher, 2017, s. 153). Ankara'nın başkent olarak seçilmesi tesadüf değildi. Şehir, Batı Cephesi'ne yakınlığı, demiryolu ve telgraf hatlarının kavşağında bulunması ve Anadolu'nun merkezinde görece güvenli bir konumda olması gibi stratejik avantajlara sahipti (Karaosmanoğlu, 2008). Ancak aynı zamanda Ankara, dönemin tanıklıklarına göre altyapısı yetersiz, fiziki olarak köhne ve gelişmemiş bir kasaba görünümündeydi (Karaosmanoğlu, 2008). Bu durum, Millî Mücadele'nin yokluklar ve imkânsızlıklar içinde, sarsılmaz bir iradeyle nasıl yürütüldüğünün de somut bir göstergesiydi. İstiklal Marşı, işte bu mütevazı ama kararlı başkentte, milletin kaderinin yeniden yazıldığı bir merkezde doğacaktı.

Yeni kurulan Meclis ve hükümet, bağımsız bir devlet olmanın gereği olarak ulusal sembollere ihtiyaç duyuyordu. Özellikle devam eden savaşta ordunun ve milletin maneviyatını yükseltecek, mücadelenin ruhunu, amacını ve ahlaki meşruiyetini hem içeriye hem de dışarıya ilan edecek bir milli marşın yazılması acil bir gereklilik olarak ortaya çıktı (Andı, 2018, s. 10). Bir milli marş, sadece müzikal bir eser değil, aynı zamanda bir milletin ortak duygularını, heyecanlarını, hedeflerini ve birlikte yaşama azmini terennüm eden bir metin, bir tür toplumsal sözleşmeydi (Çetin, 2014, s. 25).

Bu amaçla, dönemin Maarif Vekili (Millî Eğitim Bakanı) Hamdullah Suphi Tanrıöver'in öncülüğünde, kazanacak güfteye 500 lira para ödülü vaat edilen bir yarışma düzenlendi (Bayraktar, 1987). Yarışmaya yurt genelinden 724 şiir gönderildi (Çantay, 1966). Bu yoğun katılım, milletin konuya ne denli önem verdiğini gösteriyordu. Ancak Maarif Vekaleti bünyesinde kurulan inceleme komisyonu, bu şiirlerin hiçbirini Millî Mücadele'nin "kutsal zihniyetini" ve o destansı ruhunu tam olarak yansıtacak güçte bulmadı (Çantay, 1966). Gelen metinler ya edebi olarak zayıf ya da dönemin olağanüstü atmosferini yakalamaktan uzaktı. Bu durum, büyük bir hayal kırıklığı yaratmış ve milli bir marşa duyulan ihtiyacı daha da acil hale getirmişti.

Tüm gözler, o dönemde "Vatan Şairi" olarak büyük bir üne sahip olan ve aynı zamanda Burdur Mebusu olarak Meclis'te bulunan Mehmet Akif'e çevrilmişti (Andı, 2018). Ancak Akif, "milletin eseri" ve "milletin malı" olarak gördüğü böyle kutsal bir metnin para karşılığında yazılamayacağı yönündeki sarsılmaz inancı nedeniyle yarışmaya katılmayı en başından reddetmişti (Okay, 2011). Bu tavır, Akif'in karakterinin ve daha sonra marşın ruhuna da sinecek olan "hakki" ve "onuru" her şeyin üstünde tutan ahlaki duruşunun en net göstergesiydi (Okay, 1989, s. 6).

Gelen şiirlerden bir sonuç alınamaması üzerine Maarif Vekili Hamdullah Suphi Tanrıöver, 5 Şubat 1921'de Akif'e bir mektup yazarak, bu görevi üstlenmesi için bizzat ricada bulundu (Çantay, 1966). Mektubunda, para ödülü konusundaki endişelerinin giderileceğini ve bu "etkili telkin ve heyecanlandırma vasıtasından" memleketi mahrum bırakmamasını istihdam ediyordu. Bu ricaya, Akif'in yakın dostu ve Balıkesir Mebusu Hasan Basri Çantay'ın ısrarları da eklendi. Çantay'ın, "Siz yazarsanız müsabaka şekli kalkacak" sözüyle Akif'i ikna etmesi, sürecin dönüm noktası oldu (Çantay, 1966). Akif, para ödülünü almamak şartıyla, milletin bu hayati ihtiyacına cevap vermeyi kabul etti.

Bu kararın ardından Akif, Ankara'da ikamet ettiği Taceddin Dergâhı'ndaki odasına çekildi. Milletin "ıstıraplar içinde halâs dakikalarını beklediği bir zamanda", o derin manevi atmosfer içinde, kalbinden ve ruhundan taşan ilhamla, Türk milletin bağımsızlık destanını on kıtaya sığdırdı (Okay, 2011). Akif'in "Kahraman Ordumuza" ithafıyla yazdığı şiir, kısa sürede elden ele dolaşarak büyük bir beğeni topladı ve Meclis gündemine taşındı (Çantay, 1966).

1 Mart 1921'de, bizzat Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlık ettiği oturumda, Hamdullah Suphi Tanrıöver, kürsüye çıkarak Akif'in şiirini okudu (Şentop, 2021). Meclis zabıtlarının tanıklığına göre, o gün tarihi bir an yaşanmıştı. Hamdullah Suphi'nin gür ve etkileyici sesiyle okuduğu marşın her dizesi, her kıtası, mebuslar tarafından heyecanlı alkışlarla ve gözyaşlarıyla karşılandı (Çantay, 1966). Özellikle ilk mısra "Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak" okunduğunda salonda büyük bir alkış tufanı koptu.

Marşın kabul süreci, 12 Mart 1921 tarihli oturumda nihayete erdi. Meclis'te Bolu Mebusu Tunalı Hilmi gibi bazı mebusların usule dair itirazları olsa da, Karesi Mebusu Hasan Basri Bey gibi isimlerin güçlü desteği ve Meclis'in genel iradesi, Akif'in şiirinin kabulü yönündeydi (Şentop, 2021.). Yapılan oylama sonucunda, Mehmet Akif'in şiiri, "ekseriyet-i azîme ile" (büyük bir çoğunlukla) Türkiye'nin milli marşı olarak kabul edildi.

(Çantay, 1966). O anda Meclis'te bulunan Akif, büyük bir tevazuyla salondan çıkarak alkışları kabul etmedi (Okay, 2011). Bu an, sadece bir şiirin kabulü değil, bir milletin bağımsızlık iradesinin en yüksek meşruiyet organı tarafından tescil edilmesi idi.

Bu tarihsel süreç, İstiklal Marşı'nın doğuşunu şekillendiren temel dinamikleri ortaya koymaktadır. Marş, en başta bir savaşın ortasında, ordunun ve milletin maneviyatını yükseltmek için acil bir ihtiyaçtan, bir "savaş çılgılığı" olarak doğmuştur (Andı, 2018). "Kahraman Ordumuza" ithafı ve Akif'in "O şiir, milletin o günkü heyecanının ifadesidir" sözleri, bu işlevsel başlangıcı teyit eder (Çantay, 1966). Ancak metnin, henüz savaş kazanılmadan önce, milletin en yüksek egemenlik organı olan TBMM tarafından resmi olarak kabul edilmesi, onu anlık bir ihtiyacın ötesine taşımıştır. Bu kabul eylemiyle marş, milletin varoluş nedenini, ahlaki temelini ve siyasi hedeflerini ortaya koyan resmi bir beyannameye dönüşmüştür (Çetin, 2014, s. 25). Zamanla, Mustafa Kemal'in "Bu marş bizim inkılâbımızı anlatır" sözüyle taçlanması (Banarlı, 1985, s. 332), 1982 Anayasası'nda değiştirilemez bir madde olarak yer alması ve bir "devlet ve vatanımızın tapusu" olarak görülmesiyle, tarihsel bağlamından sıyrılarak, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi gibi ulusun temel felsefesini ve değerlerini içeren zamansız bir "kurucu metin" haline gelmiştir. Bu dönüşüm, metnin gücünün sadece edebi değil, aynı zamanda sosyolojik ve politik olduğunu, bir milletin "sivil dininin" (civil religion) temel taşlarından birini oluşturduğunu göstermektedir (Bellah, 1967, s. 1).

3. AYNADAKİ YANSIMALAR: ŞAİRİN ŞAHSİYETİ VE METNİN ANLAM KATMANLARI

İstiklal Marşı, sadece tarihsel bir anın değil, aynı zamanda şairi Mehmet Akif Ersoy'un şahsiyetinin, ahlaki ilkelerinin ve entelektüel dünyasının da bir yansımasıdır (Okay, 2011, s. 6). Marş'taki her kavram, Akif'in hayatı boyunca savunduğu ve bizzat yaşadığı değerlerle örtüşür. O, fildişi kulesinde oturan bir sanatçı değil, "Artık burada duracak zaman değildir, gidip çalışmak lâzım" diyerek Anadolu'ya geçen ve Kastamonu'daki Nasrullah Camii gibi kürsülerden halkı direnişe çağıran bir eylem adamıdır (Arabacı, 2022, s. 117). Bu eylemlerini besleyen düşünsel zemin, Batı'nın ilmini ve teknolojisini almayı savunan, ancak ahlaki ve sömürgeci yüzünü "Medeniyet! dediğin tek dişi kalmış canavar" dizesiyle reddeden eleştirel bir "İslamcı modernizm" anlayışına dayanıyordu (Kara, 2008, s. 15; Ersoy, 1987, s. 355).

Akif'in şiirlerine yansıyan ahlaki değerler, kişisel hayatında da en katı şekilde uyguladığı ilkelerdi. Verilen sözü namus sayan "ahde vefa", onun karakterinin temel taşıydı (Okay, 2011). Vefat eden bir arkadaşına yıllar önce verdiği "Hangimiz önce ölürse, hayatta kalanımız diğerinin çocuklarına bakacak" sözünü tutarak, kendi zorlu koşullarına rağmen arkadaşının üç çocuğunu da himayesine alması, bu ilkenin en dokunaklı örneğidir (Çantay, 1966). Dürüstlük, tevazu ve onur da onun şahsiyetinin ayrılmaz parçalarıydı. İstiklal Marşı'nı "O benim değil, milletimin eseridir" diyerek şahsi eseri olan Safahat'a almaması bu tevazusunun kanıtıdır (Cündioğlu, 2010).

Ancak, Millî Mücadele'nin bu kilit figürü, Cumhuriyet'in ilanından sonraki radikal laik ve pozitivist devrimlerle kendini yabancılaşmış hissetti (Zürcher, 2017). 1924'te yeniden mebus seçilememesi ve rejimin gidişatından duyduğu rahatsızlık, onu çok sevdiği vatanından ayrılarak 1925'ten itibaren Mısır'da bir "gönüllü sürgün" hayatı yaşamaya sevk etti (Okay, 2011). Mısır'da geçirdiği yıllar, vatan hasreti ve maddi zorluklarla dolu olsa da entelektüel olarak verimsiz geçmemiştir; Diyanet İşleri Başkanlığı'nın talebiyle Kur'an meali üzerinde çalışmış, Kahire Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri vermiş ve Safahat'ın son bölümü olan "Gölgeler"i burada yayımlamıştır (Andı, 2018; Cündioğlu, 2010). Bu trajik paradoks, marşın sonraki dönemlerde neden hem birleştirici bir sembol hem de bir çatışma alanı haline geldiğini anlamak için kilit bir öneme sahiptir.

İşte bu tavizsiz ve ilkeli karakter, İstiklal Marşı'nın kavramsal evrenine de derinlemesine sinmiştir. Metnin kilit taşı, "Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!" dizesinde somutlaşan "Hak" kavramıdır. Bu kavram, üç boyutu birleştirir: İlahi meşruiyetin kaynağı olarak Allah, mücadelenin ahlaki üstünlüğünü ifade eden adalet ve milletin doğuştan sahip olduğu hukuki hak ediş (Çetin, 2014, s. 25; Yerinde, 2022, s. 1). Batı'nın "çelik zırhlı duvar"ına karşı sunulan "iman dolu göğüs", manevi gücün maddi güce üstünlüğünü ilan eder (Karabulut, 2015). Vatan ise, "Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme, tanı! / Düşün altındaki binlerce kefansız yatani" dizeleriyle, şehit kanıyla kutsanmış manevi bir mekâna, bir "cennet vatan"a dönüşür (Yerinde, 2022, s. 12). Hürriyet, "Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım" dizesiyle, sonradan kazanılan bir statü değil, milletin ontolojik bir vasfı olarak tanımlanır. Bayrak ("nazlı hilâl"), ezan ("şehadetleri dinin temeli") ve mabet gibi semboller ise yeni devletin kurucu ve kutsal sembolleri olarak metne işlenir (Akay & Andı, 2010, s.

167). Bu yapı, İstiklal Marşı'nı, Robert Bellah'ın "sivil din" teorisiyle açıklanabilecek, ulusun ortak değerlerini ve kutsal anlatısını içeren bir metin haline getirir (Bellah, 1967, s. 1).

4. GENÇLİĞE BIRAKILAN MİRAS: SORUMLULUK, AZİM VE AHLAKİ DURUŞ

İstiklal Marşı ve Mehmet Akif'in tüm külliyyatı, Türk gençliğine yönelik güçlü bir ahlaki vasiyet ve bir eylem çağrısıdır (Çevik, 2007). Bu mirasın merkezinde, Tevfik Fikret'in köklerinden kopuk "Haluk" tipine bir antitez olarak sunduğu "Asım'ın Nesli" ideali yer alır. Asım, Doğu'nun ruhu ile Batı'nın aklını, imanı ile ilmi birleştiren; beden ve ahlaken sağlam, entelektüel olarak donanımlı, çalışkan, sorumlu ve şahsiyetli bir gençlik modelidir (Göçgün, 2012, s. 422; Okay, 2011).

Bu idealin hayata geçirilmesinin önündeki en büyük engel olarak Akif, İslam dünyasının ataletinin temel nedeni olarak gördüğü yanlış "tevekkül" anlayışını görür (Arslan, 2014, s. 123). O, çalışmayı ve tedbir almayı dışlayarak her şeyi doğrudan Allah'tan bekleyen pasif kaderciliği, İslam'ın özüne bir ihanet olarak niteler (Arslan, 2014, s. 123). "Çalış!" dedikçe Şeriat, çalışmadın, durdun, / Onun hesabına birçok hurâfe uydurdun! / Sonunda bir de "tevekkül" sokuşturup araya, / Zavallı dini çevirdin onunla maskaraya!" dizeleri bu eleştirinin en sert ifadesidir (Ersoy, 1987). Akif'e göre gerçek tevekkül, "azim" ve "sa'y" (çalışma) sonrası gelir; insan elinden gelen tüm çabayı gösterdikten sonra sonucunu Allah'a bırakmalıdır. Bu, "Deveni bağla, sonra Allah'a tevekkül et" hadisinin ve "İnsan için ancak kendi çalışmasının karşılığı vardır" (Necm Suresi, 39) ayetinin bir yansımasıdır (Arslan, 2014, s. 124; Yeniterzi, 2000, s. 108).

Akif'in mirasının bir diğer temel direği ise "emanet" bilincidir. Vatan, bayrak ve bağımsızlık, şehitlerden devralınan kutsal bir emanettir (Yerinde, 2022, s. 12). Bu emanete sahip çıkmak, ancak güçlü bir kolektif hafıza ile mümkündür. Akif, "Düşün altındaki binlerce kefansız yatani" diyerek gençliğe geçmişe karşı ahlaki bir sorumluluk yükler. Bu, Maurice Halbwachs'ın "kolektif hafıza" kavramıyla örtüşen (Halbwachs, 1992, s. 140), milletin ortak acıları, zaferleri ve fedakârlıkları üzerine kurulu bir kimlik inşası çağrısıdır. Bu miras, sadece bir hatırlama eylemi değil, aynı zamanda o mirasa layık olma çabasını da içeren aktif bir ahlaki duruştur (Kılıç, 2001).

5. MİRASIN ALIMLANMASI: İDEOLOJİK OKUMALAR VE GÜNÜMÜZDEKİ YANKILARI

Mehmet Akif'in ve İstiklal Marşı'nın bıraktığı miras, tek tip ve homojen bir şekilde alımlanmamış; aksine, Cumhuriyet tarihi boyunca farklı ideolojik gruplar tarafından kendi dünya görüşleri çerçevesinde yeniden yorumlanarak birleştirici bir sembolden zaman zaman bir çatışma alanına dönüşmüştür (Kara, 2004, s. 36). Millî Mücadele yıllarında tartışmasız bir "millî mutabakat metni" olan marş, tek parti dönemindeki reformlarla birlikte farklı yorumlara açılmıştır (Tunçay, 2009).

Kemalist okuma, marşı ulus-devletin ve devrimin kurucu metni olarak görür ve Atatürk'ün "Bu marş bizim inkılabımızı anlatır" sözünü referans alır (Banarlı, 1985, s. 332). Bu yorumda dini referanslar, milletin "maneviyatı" veya "kültürel kodları" olarak daha seküler bir çerçevede ele alınır. Muhafazakâr/İslamcı okuma ise, "Hakk'a tapan millet", "ezanlar" gibi ifadeleri merkeze alarak, Millî Mücadele'nin İslami bir motivasyonla kazanıldığını ve marşın laik politikalarla karşı bir direniş metni olduğunu savunur (Bulaç, 2004, s. 48; Kara, 2008, s. 15). 1970'lerin radikalleşen siyasi atmosferinde ise bazı sol gruplar, marşı "şovenist" ve "gerici" bularak protesto etmişlerdir.

12 Eylül 1980 askeri darbesi, bu ideolojik çatışmalara son vermek amacıyla, "Türk-İslam Sentezi" ideolojisi çerçevesinde marşın hem millî hem de dini yönlerini birleştirerek toplumsal birliği sağlamayı hedeflemiştir (Zürcher, 2017). Bu yaklaşımın en somut sonucu, İstiklal Marşı'nın 1982 Anayasası'nda değiştirilemez bir madde olarak yer alarak anayasal bir zırha büründürülmesidir.

Bu mirasın günümüzdeki yankıları ise daha karmaşıktır. Küreselleşme ve dijitalleşme gibi yeni dinamikler karşısında, 21. yüzyıl Türk gençliğinin İstiklal Marşı ile kurduğu ilişki, önceki nesillerden farklılaşmaktadır. Mirasın geleceği, onun donuk bir ideolojik sembol olarak mı kalacağı, yoksa Akif'in arzuladığı gibi yaşayan, sorgulayan ve eyleme ilham veren dinamik bir ahlaki pusula olarak mı benimseneceğine bağlıdır.

Bu çalışma, İstiklal Marşı'nı, şairi Mehmet Akif Ersoy'un şahsiyetinin (Okay, 2011, s. 6), Millî Mücadele'nin varoluşsal ruhunun (Andı, 2018) ve yeni kurulan bir milletin kurucu ahlakının (Çetin, 2014, s. 25) yansıdığı çok katmanlı bir ayna olarak analiz etmiştir. Bu ayna, sadece geçmişin bir görüntüsünü sunmakla

kalmaz, aynı zamanda gelecek nesillere, özellikle de Türk gençliğine yönelik güçlü ve meydan okuyucu bir mirasın hatlarını da çizer.

Analizin ortaya koyduğu üzere, İstiklal Marşı, bir savaş çılgılığı olarak doğmuş, ancak zamanla bir milletin sivil dininin temelini oluşturan bir kurucu metne dönüşmüştür (Bellah, 1967, s. 1). Bu metnin gücü, “Hak” gibi kilit bir kavramda teolojik, ahlaki ve hukuki meşruiyeti birleştirmesinden (Yerinde, 2022, s. 1); vatani şehadetle kutsallaştırmasından, hürriyeti ontolojik bir vasıf olarak tanımlamasından ve imanı, maddi güce karşı en üstün siper olarak konumlandırmasından kaynaklanmaktadır. Bu kavramsal evren, bütünüyle, şairi Mehmet Akif’in ilkel, vefalı, onurlu ve eylemci karakterinin bir damıtmasıdır (Okay, 2011, s. 6). Akif’in hayatı ve marşı, Türkiye’nin modernleşme serüvenindeki temel paradoksu, yani kurucu ruh ile kurumsallaşan ideoloji arasındaki gerilimi de bünyesinde barındırır (Zürcher, 2017).

Bu aynadan yansıyan miras, gençliğe yönelik pasif bir nasihatler bütünü değildir. Aksine, iman ile aklı, gelenek ile ilerlemeyi, bireysel sorumluluk ile kolektif amacı birleştirmeyi talep eden dinamik, eyleme dönük ve devrimci bir dünya görüşüdür (Kavakcı, 2010, s. 193). Bu mirasın en temel ve en değerli unsuru, Akif’in yanlış anlaşılmış kaderciliğe ve pasif tevekkül anlayışına karşı açtığı amansız savaştır (Arslan, 2014, s. 123). Akif, gençliğe, başarının anahtarının, sebeplere sonuna kadar sarılmayı ifade eden “azimle çalışma” olduğunu (Yeniterzi, 2000, s. 108), tevekkülün ise ancak bu çetin süreçten sonra gelen bir gönül huzuru ve teslimiyet olduğunu öğretir. “Asım’ın Nesli” ideali, bu çalışma ahlakını, entelektüel donanımı ve ahlaki sağlamlığı tek bir potada eriten bir rol model sunarken (Göçgün, 2012, s. 422); “emanet” bilinci, bu mirası şehitlerden devralınan ve gelecek nesillere layıkıyla aktarılması gereken kutsal bir sorumluluk olarak tanımlar.

6. SONUÇ

Bu çalışma, İstiklal Marşı’nı, şairi Mehmet Akif Ersoy’un şahsiyetinin, Millî Mücadele’nin varoluşsal ruhunun ve yeni kurulan bir milletin kurucu ahlakının yansıdığı çok katmanlı bir ayna olarak analiz etmiştir. Bu analizin ortaya koyduğu üzere, bu ayna sadece geçmişin donuk bir görüntüsünü sunmakla kalmaz; aynı zamanda gelecek nesillere, özellikle de Türk gençliğine yönelik güçlü, dinamik ve meydan okuyucu bir mirasın hatlarını da çizer. Çalışma boyunca gösterildiği gibi, İstiklal Marşı, bir savaş çılgılığı olarak doğmuş, ancak zamanla bir milletin ortak vicdanını ve ahlaki sözleşmesini temsil eden, sivil dininin temelini oluşturan bir kurucu metne dönüşmüştür. Bu dönüşüm, metnin meşruiyetini zaman içinde farklı kaynaklardan alarak katmanlaştırmasıyla mümkün olmuştur: Başlangıçta savaşın aciliyetinden ve milletin psikolojik ihtiyacından beslenen metin, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabulüyle siyasi ve hukuki bir meşruiyet kazanmış, kurucu liderin sahiplenmesiyle devrimin felsefesiyle bütünleşmiş ve nihayet anayasal bir statüye kavuşarak devletin en üst normatif gücüyle perçinlenmiştir.

Marş’ın doğduğu tarihsel zemin, metnin her bir dizesine sinen o acil ve meydan okuyucu tonu anlamak için elzemdir. Bir cihan imparatorluğunun on yılı aşkın süren savaşların ardından çöküşü, başkentin işgali ve dayatılan ölüm fermanı niteliğindeki antlaşmalar, toplumun ruhunda derin bir “yeis” hali, yani kolektif bir umutsuzluk ve travma yaratmıştı. İşte bu karanlık psikolojik atmosfere karşı, metnin ilk kelimesi olan “Korkma!” bir teselliden çok daha fazlasıdır; bir irade beyanı, bir silkiniş çağrısı ve manevi bir müdahaledir. Bu hitap, o günün insanının ruhuna doğrudan seslenerek, korkunun ve umutsuzluğun imanın ve azmin karşısında yenilmeye mahkûm olduğunu ilan eder. Metin, bu yönüyle, sadece bir edebi eser değil, aynı zamanda tarihsel bir ana tanıklık eden ve o anın ruhunu şekillendiren sosyolojik bir belgedir.

Metnin kalıcı gücü ve ahlaki otoritesi, şairi Mehmet Akif Ersoy’un şahsiyetiyle olan sarsılmaz bütünlüğünden kaynaklanır. İstiklal Marşı, Akif’in hayatı boyunca savunduğu ve bizzat yaşadığı değerlerin bir damıtmasıdır. O, fildişi kulesinde oturan bir sanatçı değil, “Artık burada duracak zaman değildir” diyerek Anadolu’yu karış karış gezen, kürsülerden halkı direnişe çağıran bir eylem adamıydı. Metindeki her kavram, onun hayatında bir karşılık bulur. Para ödülünü reddetmesindeki onurlu duruşu, marşta yücelttiği “Hak” kavramının maddi çıkarların üzerinde olduğunu canlı bir kanıttır. Vefat eden dostuna verdiği sözü ömrü boyunca tutması, “ahde vefa” ilkesinin onun için ne denli bir namus meselesi olduğunu gösterir. Batı’nın ilmini almayı savunurken, onun ahlaki ve sömürgeci yüzünü “tek dişi kalmış canavar” olarak nitelendirmesi, onun eleştirel “İslamcı modernizm” anlayışının ve kör bir taklitçiliğe karşı duruşunun en net ifadesidir. Bu nedenle marşı okumak, aynı zamanda Akif’in karakterini okumaktır. Metnin ikna ediciliği, şairin hayatının, savunduğu değerlerin canlı bir kanıtı olmasından gelir; metin ve şairin hayatı arasında bir doğrulama ilişkisi mevcuttur. Akif’in hayatı ile metin arasında kurulan bu sarsılmaz tutarlılık, marşın ahlaki otoritesinin de temelini oluşturur.

Bu ahlaki temel üzerine inşa edilen metin, bir milletin sivil dininin kurucu belgesi olarak işlev görür. “Hak” gibi kilit bir kavramda teolojik (Allah), ahlaki (adalet) ve hukuki (hak ediş) meşruiyeti birleştirmesi, verilen mücadelenin sadece siyasi değil, aynı zamanda ilahi ve ahlaki bir zemine oturduğunu ilan eder. Vatan, “Bastığın yerleri ‘toprak!’ diyerek geçme, tanı!” dizesiyle coğrafi bir mekân olmaktan çıkartılıp, “altındaki binlerce kefensiz yatan” şehidin kanıyla kutsanmış manevi bir yurda, bir “emanet”e dönüştürülür. Bu, vatani savunmayı ahlaki ve manevi bir sorumluluk haline getiren, kolektif hafızayı harekete geçiren güçlü bir çağrıdır. Hürriyet, “Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım” dizesiyle, sonradan kazanılan veya birileri tarafından bahşedilen bir lütuf değil, milletin varoluşsal, ontolojik bir vasfı olarak tanımlanır. Bu, bağımsızlığın pazarlık konusu yapılamayacağını en kesin ifadesidir. Bayrak, ezan ve mabet gibi sembollerin metne işlenmesi ise, yeni devletin manevi ve kültürel kodlarını belirleyerek, ulusun ortak değerler etrafında birleştiği kutsal bir anlatı yaratır.

Bu aynadan yansıyan miras, gençliğe yönelik pasif bir nasihatler bütünü değildir. Aksine, iman ile aklı, gelenek ile ilerlemeyi, bireysel sorumluluk ile kolektif amacı birleştirmeyi talep eden, eyleme dönük ve devrimci bir ahlak felsefesidir. Bu mirasın merkezinde, Akif’in Türk gençliği için çizdiği ideal olan “Asım”ın Nesli” yer alır. Asım, sadece dindar bir genç değil; Doğu’nun ruh köklerine bağlı, ahlaken sağlam, ancak aynı zamanda Batı’nın ilmini ve tekniğini alıp ülkesinin kalkınması için kullanacak kadar donanımlı, entelektüel bir karakterdir. O, Tevfik Fikret’in köklerinden kopuk “Haluk” tipine bir antitezdir; geleneği reddetmeden ilerlemeyi, imanı akılla bütünleştirmeyi hedefler.

Akif’in mirasının belki de en devrimci ve günümüz için en geçerli unsuru, atalet ve miskinliğe batmış bir zihniyete karşı açtığı amansız savaştır. O, “tevekkül” kavramını, onu bir pasiflik ve kadercilik kılıfı olarak kullananların elinden kurtararak, İslam’ın dinamik ve eylemci ruhuna iade etmiştir. Akif’e göre gerçek tevekkül, tembelce oturup her şeyi Allah’tan beklemek değil; aksine, “azimle çalışma”yı, sebeplere sonuna kadar sarılmayı, alın teri dökmeyi ve insan olarak yapılması gereken her şeyi yaptıktan sonra sonucu bir gönül huzuruyla Allah’a bırakmayı gerektirir. “Çalış!” dedikçe Şeriat, çalışmadın, durdun” dizeleri, bu pasif kaderciliğe yönelik en sert eleştirisidir. Bu, gençliğe bırakılmış en değerli mirastır: Başarının anahtarı, mucizeler beklemek değil, sarsılmaz bir iradeyle çalışmaktır.

Mirasın bir diğer temel direği ise “emanet” bilincidir. Vatan, bayrak ve bağımsızlık, gençliğe miras bırakılmış bir mülk değil, şehitlerden devralınan ve gelecek nesillere layıkıyla aktarılması gereken kutsal bir sorumluluktur. “Düşün altındaki binlerce kefensiz yatani” dizesi, bu sorumluluğun ahlaki temelini oluşturur. Bu, sadece bir hatırlama eylemi değil, aynı zamanda o mirasa layık olma çabasını da içeren aktif bir ahlaki duruştur. Bu bilinç, bireyi kendi anlık çıkarlarının ötesine taşıyarak, onu tarihsel bir zincirin halkası haline getirir ve eylemlerine bir anlam ve ağırlık katar.

Ancak bu güçlü miras, Cumhuriyet tarihi boyunca tek bir anlama hapsedilmemiştir. Aksine, metnin zenginliği ve çok katmanlılığı, onu farklı ideolojik gruplar için bir referans noktası ve zaman zaman bir mücadele alanı haline getirmiştir. Kemalist okuma, Atatürk’ün “Bu marş bizim inkılabımızı anlatır” sözünü merkeze alarak onu ulus-devletin kurucu belgesi olarak görürken; muhafazakâr/İslamcı okuma, metindeki dini referansları ön plana çıkararak Millî Mücadele’nin İslami karakterini vurgulamış ve onu sonraki dönemlerin laik politikalarına karşı manevi bir direniş metni olarak sahiplenmiştir. 12 Eylül sonrası benimsenen “Türk-İslam Sentezi” ise bu iki yorumu birleştirerek marşı hem milli hem de dini boyutlarıyla anayasal bir güvenceye kavuşturmuştur. Bu farklı okumalar, marşın sadece geçmişe ait bir belge olmadığını, aynı zamanda Türkiye’nin kimlik ve gelecek tasavvurlarına dair süregelen tartışmaların merkezinde yer alan yaşayan ve dinamik bir metin olduğunu kanıtlamaktadır.

Sonuç olarak, Mehmet Akif’in o meşhur duası, “Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın”, bu mirasın nihai özetidir. Bu çalışma, bu duanın sadece yeni bir savaştan ve felaketten kaçınma dileği olarak okunmaması gerektiğini ortaya koymuştur. Daha derin bir anlamda bu, bir öz eleştiri ve bir idealin ilanıdır. Bu, marşta yüceltilen öz yeterlilik, birlik, adalet ve sarsılmaz çalışma ahlakını kalıcı bir milli karaktere dönüştürerek, bir daha asla böylesi bir varoluşsal çılgılığa, böylesi bir kimlik arayışına ihtiyaç duymayacak kadar güçlü, onurlu ve kendine güvenen bir millet olma idealini barındıran derin bir çağrıdır. İstiklal Marşı, sadece geçmişin yansıtan statik bir ayna olmanın ötesinde, bu ideali gerçekleştirmek için geleceği inşa etme sorumluluğu yükleyen dinamik bir metindir. Dolayısıyla, Akif’in gençliğe bıraktığı asıl miras, bu duayı gereksiz kılacak bir hayatı ve toplumu inşa etme sorumluluğunun ta kendisidir.

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ	
Makale Bilgileri:	
Değerlendirme:	İki Dış Hakem /Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan:	* Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur
Benzerlik Taraması:	Yapıldı /intihal.net vb.
Etik Bildirim:	sobed@mehmetakif.edu.tr
Etik Kurul Kararı:	Etik Kurul Kararından muafır.
Katılımcı Rızası:	Katılımcı yoktur.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Yapay Zekâ Kullanımı:	Yazar, bu çalışmada dil kontrolünde yapay zekâ destekli uygulama kullandığını belirtmiştir.
Telif Hakları & Lisans:	Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır. Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Article Information:	
Peer-Review:	Double anonymized /Two External
Ethical Statement:	* It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Plagiarism Checks:	Yes / intihal.net etc.
Complaints:	sobed@mehmetakif.edu.tr
Ethics Committee Approval:	It is exempt from the Ethics Committee Approval
Informed Consent:	No participants.
Financial Support:	The study received no financial support from any institution or project.
Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Use of Artificial Intelligence:	The author has stated that he used an AI-assisted application for language checking in this study.
Copyrights & Licence:	The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study. Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

KAYNAKÇA

- Akay, H. ve Andı, M. F. (Eds.). (2010). *İstiklâl Marşı-İstikbal Marşı: 41 Dize 41 Yorum*. (1. Baskı, ss.167-170). Hat Yayınevi.
- Andı, M. F. (2018). *İstiklâl Marşı'nın Şairi Mehmet Akif Ersoy*. DBY Yayınları.
- Arabacı, C. (2022). Vatan Müdafasında Bir Model Hayat: Millî Mücadelede Akif. M. Bayyigit (Ed.), *Mehmet Akif Ersoy'a Saygı*, (1. Baskı, ss. 117-187). Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Arslan, H. (2014). Mehmet Akif'in Kader ve Tevekkül Anlayışı. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 123-146.
- Banarlı, N. S. (1985). *İstiklâl Marşı* (1-2). *Kültür Köprüsü*, Kubbealtı Yayınları.
- Bayraktar, D. (1987). *Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Marşı*. Servet Yayın-Dağıtım.
- Bellah, R. N. (1967). Civil Religion in America. *Daedalus*, 96(1), 1-21.
- Bulaç, A. (2004). İslâm'ın Üç Siyaset Tarzı veya İslâmcıların Üç Nesli. Y. Aktay (Ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: İslamcılık*, (1. Baskı, ss. 48-67). İletişim Yayınları.
- Cündioğlu, D. (2010). *Âkife Dair*. Kapı Yayınları.
- Çantay, H. B. (1966). *Âkifname (Mehmed Akif)*. Ahmet Sait Matbaası.
- Çetin, N. (2014). İstiklâl Marşı'mızı Anlamak. *Turkish Studies*, 9(3), 29-49.
- Çevik, S. (Ed.). (2007). *Âkiften Âsım'a*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Demirbaş, B. (1985). Mondros Mütarekesi ve Sonrası. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi* (C. 4) İletişim Yayınları.
- Ersoy, M. Â. (1987). *Safahat* (M. E. Düzdag, Haz.). İz Yayıncılık.
- Göçgün, Ö. (2012). Mehmet Akif'in Şiirlerindeki "Âsım" Gerçeği ve "Âsım'dan Dinlediklerim *BELGİ*, 2(4), 422-430.
- Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory* (L. A. Coser, Ed. & Trans.). University of Chicago Press.
- Kara, İ. (2004). İslâmcı Söylemin Kaynakları ve Gerçeklik Değeri. Y. Aktay (Ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: İslamcılık*. (1. Baskı, ss. 34-42). İletişim Yayınları.
- Kara, İ. (2008). *İslamcılık Düşüncesi: Metinler-Kişiler*. Dergâh Yayınları.
- Karabulut, M. (2015). İstiklâl Marşı ve Kur'an-ı Kerim. *Sebilürreşad*, (1026), 1,2.
- Karakoç, S. (1987). *Mehmet Akif (Hayatı, İnanç ve Düşünce Oluşumu Savaşı)* Diriliş Yayınları.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (2008). *Ankara*. İletişim Yayınları.
- Kavakcı, Y. Z. (2010). The Political Philosophy of an Intellectual Poet: A Reading of Mehmet Akif Ersoy's Writings. *Southeastern Europe*, 34(2), 193-219.
- Kılıç, R. (2001). *Ahlakın Dini Temeli*. Diyanet Vakfı Yayınları.
- Mardin, Ş. (2014). *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri, 1895-1908*. İletişim Yayınları.
- Okay, M. O. (2011). *Mehmet Akif: Bir Karakter Heykelinin Anatomisi*. Dergâh Yayınları.
- Okay, O. (1989). *Mehmet Akif: Bir Karakter Heykeltıraşı*. Akçağ Yayınları.
- Şentop, M. (2021). *Kabulünün 100. Yılında İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy*. TBMM Yayınları.
- Tunçay, M. (2009). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek-Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Yeniterzi, E. (2000). Mehmet Akif'in Çalışmaya Verdiği Önem. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (7), 383-396.
- Yerinde, A. (2022). İstiklâl Marşı'nda Milli ve Dini Değerler. *Manas Din Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, (1), 1-22.
- Zürcher, E. J. (2017). *Turkey: A Modern History*. I.B. Tauris.